

Een nieuwe locatie

26 februari t/m 25 maart

Beleef de Lente

Een ander nest, andere hoofdrolspelers	26 februari
Even voorstellen	1 maart
Op de uitkijk ... maar naar wie?	3 maart
Beleef het mee	5 maart
Wind in het riet	7 maart
Samen tutten	9 maart
Winter	11 maart
In de groep of daarbuiten?	14 maart
Poetsen	16 maart
Maandag gaat het gebeuren	18 maart
Broeds	21 maart
Het gras bij de burens	23 maart
Tegen	25 maart

Een ander nest, andere hoofdrolspelers

26 februari, Arda van der Lee

Ook dit jaar weer een camera gericht op een ooievaarsnest. Natuurlijk, hoor ik u denken, *Beleef de Lente* zonder de ooievaar kan eigenlijk niet! En dat vinden wij, team ooievaar, natuurlijk ook. Dit jaar is de camera op een nieuw nest gericht.

Het nieuwe nest

De afgelopen jaren waren wij te gast bij de ooievaars op het stadhuis in Gennep. We leefden mee met hun wel en wee en zagen met elkaar hoe er succesvolle jaren waren dat de jongen uitvlogen. Maar ook dat er jaren waren dat het niet lukte om de jongen vliegvlug te krijgen.

Friesland

Na een aantal jaren Limburg is het leuk om de focus weer eens te richten op een ooievaarsnest in een ander deel van Nederland. We gaan van het zuiden naar het noorden, naar Friesland. Een nest in Nijetrijne, een heel andere omgeving.

Vaste bewoners

De 'vaste' bewoners zijn daar terug op het nest en laten zich niet van de wijs brengen door de camera. Wij hopen met hen en met u op een mooi seizoen. Wij hebben er weer zin in.

terug

Even voorstellen: Friese ooievaars!

1 maart, Titia Bijwaard

Welkom bij ons ooievaarsnest in de Rottige Meente, een moerasgebied in het zuiden van Friesland. Vlakbij ligt voormalig ooievaarsstation Spanga. Daarom zijn er in deze omgeving veel ooievaars. Waaronder de nieuwe ooievaars van Beleef de Lente!

Links Pa en rechts Ma

Wie zie je op dit nest?

Pa komt uit de buurt. Hij is in 2008 in Spanga geringd. Die aluminium ring (ringnummer 9149) draagt hij aan zijn rechterpoot. In 2015 heeft hij de vorige man van Ma, met wie zij al twee broedseizoenen samen was, in een heftig gevecht van het nest gejaagd en het nest, met Ma erbij, overgenomen! Ma is links zwart geringd (ringnummer 1E341). En zij is in 2011 in Lippenhuizen (ook in Friesland) uit het ei gekomen. Inmiddels zijn Pa en Ma gelukkig een hecht stel en ervaren ouders. Er zijn in totaal

14 jongen van dit koppel uitgevlogen. Maar er waren helaas ook twee broedseizoenen waarbij geen van de kuuks het heeft gered.

Hoe staat het nu ervoor?

Pa en Ma zijn op 18 februari teruggekeerd op het nest. Voor de start van elk broedseizoen halen we het oude vervuilde nestmateriaal er af. Er zal dus eerst weer nieuw nestmateriaal (takken en zachte voering als droog gras en bladeren) moeten worden aangevoerd door Pa en Ma. Daar zijn ze rustig aan mee bezig. Tussendoor wordt er veel gepaard. En Pa heeft al een paar keer die vreemde webcam die op zijn nest staat gericht aan een inspectie onderworpen en 'getest', zoals te zien in de beelden hieronder. Hopelijk laat hij de camera verder met rust, zodat we alles wat er in het nest gebeurt goed kunnen blijven volgen.

terug

Op de uitkijk.... maar naar wie?

3 maart, Titia Bijwaard

De webcam bleek heel interessant te zijn voor Pa en Ma ooievaar. Ze hebben onderzocht wat je er mee kon doen: conclusie een goed uitkijkpunt om mooi hoog boven het nest rond te kijken.

Nest en uitkijkpunt op de camera

Webcam weer goed ingesteld

Pa is trots op zijn nest! Hij heeft er voor gevochten om het te krijgen en verdedigt het fanatiek! Het liefst blijft hij er altijd mee in oogcontact om eventuele indringers direct te verjagen. Hoe hoger je op de uitkijk staat, hoe beter je het aankomende gevaar kunt overzien. Op die webcam gleed hij nog wat weg, zeker toen Ma die nog verder naar beneden had gericht. Maar nu zit er een ideaal uitkijkplankje boven! Ook als Pa wel naar de grond toe moet om uit eten te gaan, of bij verstoring onder het nest, blijft hij meestal in de weilanden om zijn nest heen. Om toch een oogje in het zeil te kunnen houden. Zeker in deze fase nu ook de ooievaars die in Afrika hebben overwinterd terugkeren en nesten zullen proberen te veroveren.

Hoe trouw is ma?

Ma helpt mee in de verdediging van het nest. Want zonder nest geen broedseizoen. Maar ook zonder Ma eerst nog geen broedseizoen. Vannacht was ze niet op het nest, waar is ze naartoe? Het lijkt op een herhaling van vorig jaar. Ook toen waren ze samen bijtijds terug en ineens leek Ma te zijn verdwenen. We zijn zelfs gaan zoeken in de buurt of haar niets was overkomen. Na een paar dagen verscheen ze weer. Pa blij, maar Ma blijkbaar niet, want ze verdween opnieuw.

In de weken daarna zagen we haar regelmatig in de buurt van het nest, maar niet meer overnachten. Totdat Pa een jongedame wist te verleiden om op zijn nest te komen. Er werd gepaard en zij hielp direct mee het nest in orde te maken. Dat werd Ma te gortig. De jongedame werd verjaagd en Ma koos toch voor Pa. En Pa was vergevingsgezind. De verloren tijd samen werd snel ingehaald en er vlogen twee mooie jongen uit. Eind goed al goed. Of voor Ma toch niet? We zijn nieuwsgierig waarom ze een mooi nest waar ze al tien jaar op broedt en een partner waar ze veel kuuks mee heeft grootgebracht in de steek laat. Gelukkig kan Pa nu extra goed naar haar uitkijken! En hebben we jullie als Beleef de Lente volgers erbij om in de gaten te houden wanneer Ma weer op het nest verschijnt!

terug

Beleef het mee

5 maart, Wim van Nee

De Beleef de Lente camera's reizen door het land. Acht jaren lang is Gennep de vertrouwde plek geweest, dit jaar is er een geweldige locatie bijgekomen. Titia heeft jullie hierover in haar weblogs al bijgepraat.

Geelgors

We richten onze blik vooruit. Als ik naar buiten kijk, dan zie ik dat de lente op springen staat. De sneeuwkllokjes staan dapper te bloeien, de koolmezen tonen belangstelling voor de nestkastjes. Op de grond scharrelen nog geelgorzen rond. Misschien blijft een paartje om hier in de tuin te broeden. Veel ooievaars zijn teruggekeerd op hun nestplaats. De eerste hand wordt gelegd aan het klaarmaken van het nest voor de komende broedtijd.

Allerlei onderwerpen gaan ongetwijfeld de revue weer passeren. Van nestbouw tot nestgevechten, van eerste ei tot eerste jong, van eerste slachtoffer tot eerste uitvlieger. Daar tussendoor wordt er vast weer gesproken over weidevogels, wel of niet ingrijpen, verkeerd voedsel en gevaarlijke braakballen. Allemaal dingen die horen bij een normaal ooievaarsbroedseizoen.

Vogelgriep

Maar er ligt ook een wat spannender kwestie op de loer: Vogelgriep. Vorig broedseizoen is duidelijk geworden, dat ooievaars het slachtoffer kunnen zijn. Tenminste 80 ooievaars zijn gesneuveld, maar het werkelijke aantal ligt ongetwijfeld hoger. De ogen zijn vooral gericht op de pluimveesector, maar gevolgen kunnen ook groot zijn voor wilde vogels. Het wordt echt spannend wanneer het vogelgriepvirus ook mensen kan gaan besmetten, dus oplettendheid is geboden.

Lees meer in de Stork-publicatie [Ooievaars en vogelgriep](#).

Intussen kijk ik naar de beelden van het nest in de Rottige Meente. Er is al gebouwd aan het nest, vreemde ooievaars wagen ook een kansje en de camera is al door toedoen van een van de broedvogels ontregeld geweest en weer rechtgezet. Kortom, het ziet er weer hoopvol uit. Een mooie lente toegewenst.

terug

Wind in het riet

7 maart, Titia Bijwaard

Dit is de titel van een boek door Dirk Kerst Koopmans, schrijver en kunstenaar uit de Rottige Meente. Een hele toepasselijke titel, want het waait af en toe behoorlijk in de rietlanden om het ooievaarsnest heen. Maar met de terugkeer van de ooievaars verdwijnt het wuivende riet weer van het land.

Foto Titia Bijwaard

Rietsnijders

De Rottige Meente is een laagveenmoeras met water (trekgaten) waar vroeger het veen uit naar boven is gehaald en smalle stroken land (ribben) waar het veen op te drogen werd gelegd. Waar het land en water met elkaar in contact komen groeit riet. Riet groeit snel en om te voorkomen dat open water dichtgroeit maaien de rietsnijders het jaarlijks af. Zo blijft het moerasgebied geschikt voor vele soorten vogels. En het riet krijgt ook een mooie bestemming, bijvoorbeeld op rieten daken.

Drukke rondom het nest

Tot begin april wordt er in het rietland gewerkt. Het riet wordt gesneden en gebundeld en het bladafval verbrand. De bundels riet worden daarna naar de opslag gebracht en verkocht. Veel activiteit buiten in de natuur. En van oudsher zoeken ooievaars die menselijke activiteit op. Want

waar het land wordt bewerkt komen de kleinere beestjes naar boven waar de ooievaars naar op zoek zijn. Onze ooievaars zijn de drukte van de rietsnijders rondom het nest gewend. En wanneer de eieren uitkomen is de rust weer in het moeras teruggekeerd. De kuuks kunnen dan samen met het riet opgroeien. En als het riet weer wuift krijgen de jongen hopelijk ook de wind onder de vleugels!

terug

Samen tutten

9 maart, Arda van der Lee

De laatste ooievaars zijn nu zo'n beetje terug uit Afrika. De nesten zijn bezet, vaak door de oude, vaste stellen. Ze klepperen, paren, verdedigen hun plek en maken het nest klaar voor eieren en jongen.

foto Arda van der Lee

Via de beelden van de webcam is het uitbouwen van het nest goed te volgen. Ik zelf heb het geluk ook een bewoond nest in de tuin te hebben, dus kan ik alles van 'dubbelop' volgen. Daarom zal ik de beelden van 'mijn' nest soms gebruiken bij mijn blog.

Takken

De basis van het nest zijn takken, die door de oudervogels in de buurt op de grond worden gezocht. Tak voor tak wordt 'aangevlogen' en vervolgens tussen de andere takken gestoken. Dat lukt niet altijd even handig met die lange snabels.

Samen tutten

Soms proberen beide vogels het samen te doen. Als het mensen waren zou je ze horen zeggen: "die tak kan wel hier, nee joh, hier is beter, laat mij nou even proberen, geef nou aan mij, ik kan dat handiger." Zo tutten ze wat aan.

Rommeltje

En door dat getut gaat het soms ook mis, steekt er tak uit, hangt naar beneden of valt op de grond. Het lijkt een rommeltje, maar langzamer zeker ontstaat er toch een stevig bouwsel, een mooie basis.

terug

Winter

11 maart, Wim van Nee

Wat zag het er vanmorgen sprookjesachtig uit. De wereld mooi bedekt met een laagje smetteloos witte sneeuw. Dat brengt mijn gedachten terug naar de ooievaarswintertelling van januari. Van een sneeuwdek was toen geen sprake, wel van stormachtig en nat weer.

Maar de telling was gepland, die ging natuurlijk gewoon door.

De eerste wintertelling was in 1995 en vanaf 2001 telt Stork jaarlijks de overwinterende ooievaars in ons land. En dat gebeurt met hulp van iedereen die het leuk vindt, wat de telling ieder jaar opnieuw tot een succes maakt. Intussen hebben veel landen in Europa het voorbeeld gevolgd.

Jong of volwassen

In het afgelopen broedseizoen waren er 1500 - 1700 broedparen. Dit zijn dus 3000 tot 3400 individuen. Dit aantal is belangrijk. Tijdens de wintertelling blijkt namelijk, dat er dan vrijwel uitsluitend volwassen ooievaars worden gezien. Dat waren er in januari 2023 bijna 1000. De eerstejaars jongen laten we hier buiten beschouwing, die gaan namelijk vrijwel allemaal in hun eerste winter op trek.

Aantallen

Vaak wordt gezegd, dat er steeds meer ooievaars in ons land overwinteren. Dit klopt gedeeltelijk. Sinds 2001 is dit aantal toegenomen van ongeveer 500 tot 1000.

Maar wat ook klopt, is dat het aantal trekkende ooievaars veel sterker is toegenomen. In 2001 gingen er ongeveer 300 Nederlandse volwassen ooievaars op trek, nu zijn dat er meer dan 2000. (Hierin zijn dus de eerstejaars jongen niet meegeteld.) Dat beide getallen hoger zijn geworden, komt natuurlijk doordat de populatie sterk gegroeid is.

Al deze informatie kun u ook zelf herleiden uit de onderstaande grafiek.

De oranje lijn is ook interessant. Die geeft aan welk percentage van de broedvogels in Nederland overwintert. Dat getal is gezakt van ruim 60 % in 2001 tot plm. 30 % in 2023.

Wilt u meer lezen over de wintertellingen, kijk dan bij

www.ooievaars.eu

[terug](#)

In de groep of daarbuiten?

14 maart, Titia Bijwaard

Pa en Ma ooievaar wonen op het platteland. Met buren op ruime afstand. Ze zijn allebei geboren in een ooievaars-kolonie, maar zijn nu liever op zichzelf. Hoe zit dat?

Voormalig boomnest in de buurt (boom in afgelopen decemberstorm omgewaaid)

Uitwaaieren

Rondom het voormalige ooievaarsstation in Spanga zie je dat de ooievaarsnesten eerst als een soort van buitenwijken ontstonden. Veel op schoorstenen en paalnesten in de buurt, waar de ooievaars elkaars gezelschap ook opzochten. Toen er meer vrijstaande nestpalen bij particulieren in de ruime omgeving kwamen, waren die bij de ooievaars graag gewild. Misschien niet als bewuste keuze, maar een mooie oplossing voor een huisvestingsprobleem.

Pas de laatste jaren zie je bij ons steeds meer door ooievaars zelf gebouwde boomnesten verschijnen. En het lijkt erop dat ze dan toch graag elkaars gezelschap weer opzoeken. In een soort mini-kolonie. Wat wij hier als mensen een buurtschap noemen.

Even groeten

In en rondom de Rottige Meente zeggen mensen elkaar nog gedag. En onze ooievaars doen dat ook. Als er andere ooievaars overvliegen en er wordt alleen kort geklepperd, dan zijn het burens of andere bekenden. Wordt er bij gesist of een dreighouding aangenomen (laag door de poten en vleugels breed), dan is het waarschijnlijk een onwelkome gast. Eentje die je in de gaten moet houden. Of waar wij mensen misschien zelfs in de buurt-app even melding van zouden maken.

Boomnest op eiland Driewegsluis in Nijetrijne

Pa kan zijn nest prima zelf beschermen en houdt mogelijke concurrentie graag buiten de deur (en de tuin). Hij heeft nog geen behoefte aan naaste burens. Maar als hij weet dat een andere ooievaar al een eigen nest heeft, dan is het prima als die buurman een hapje komt mee-eten in de weilanden om ons heen. Want beter een goede buur dan een verre vriend!

terug

Poetsen

16 maart, Arda van der Lee

Het ene moment teisteren regen, hagel en wind het nest. Het andere moment schijnt er een vrolijk voorjaarszonnetje. Na zo'n natte dag of nacht zien de ooievaars er verfromfaaid uit. Hoog tijd om te poetsen.

foto Arda van der Lee

De vogels staan met de kop in de wind de elementen te trotseren of zitten tegen elkaar aan op het nest. Wij krijgen het al koud bij die aanblik. Maar het ziet er triester uit dan het is; hun veren houden hen droog en warm. En als de volgende ochtend de zon weer schijnt, wordt er druk gepoetst.

Een goed onderhouden verenkleed is namelijk van levensbelang. Veren zijn nodig om te kunnen vliegen en voor warmte-isolatie. Vogels besteden dan ook dagelijks veel tijd aan het onderhoud van hun verenpak. Met behulp van hun snavel houden ze de veren op hun plek en verwijderen ze veerluizen en mijten die er gaten in maken.

Poetswas

Ook het invetten van het verenkleed met de 'poetswas' uit de stuitklier hoort bij de dagelijkse poetsactiviteiten. De ooievaars wrijven tijdens het poetsen van de veren snel met de snavel over de vetklier of stuitklier, die vlak boven de staart zit. Door het 'masseren' met de snavel wordt de klier gestimuleerd om kleine hoeveelheden was uit te scheiden dat vervolgens met strijkende bewegingen van de snavel over de veren uitgesmeerd wordt.

Ingevette veren laten geen water door, onmisbaar tijdens die forse plensbuien van de afgelopen week. Zo behouden de veren hun isolerende werking en raakt de vogel niet doorweekt.

terug

Maandag gaat het gebeuren

18 maart, Wim van Nee

Het is u vast niet ontgaan dat het maandag gaat gebeuren. Het voelt als een beetje een raar tijdstip van de dag, de zon is dan al onder. Maar het is echt waar, maandagavond om 22.24 uur begint de lente.

Tjiftjaf

Veel ooievaars zijn al terug op de nesten, sommige laatkomers zijn met het laatste stukje van de thuisreis bezig. Er wordt wat onwennig gepaard op de nesten.

Sinds vrijdag hoor je opeens het eenvoudige kenmerkende roepje van de tjiftjaf. Speenkruid staat in bloei en de eerste zomervlinder, de citroenvlinder, zie je opeens overal vliegen. In een klap vergeet je het saaie, wat kille winterachtige weer.

Eieren

Het is ook het moment dat we kunnen uitkijken naar de eerste ooievaarseieren. Het zou me niet verbazen al er hier en daar al eieren gelegd zijn. Hoe vlot de ooievaars van de Rottige Meente mee gaan doen is nog even afwachten, maar heel lang gaat dat niet meer duren. Laten we ze een dag of 10 geven...

Kolossale nesten

Ooievaars zijn net mensen. De één bouwt aan een stuk door aan het nest (huis), de ander is snel tevreden. Jullie hebben gezien, dat het BdL nest kaal is begonnen. Daardoor lijkt het wat plat. Soms is het namelijk nodig om de 'koek' uit het nest te halen. Zo is er ruimte is voor vers nestmateriaal, waarmee het nest weer waterdoorlatend wordt opgebouwd.

Wanneer dit onderhoud niet mogelijk is, dan bouwen de ooievaars gewoon door op de basis van de voorgaande jaren en wordt het nest hoger, zwaarder en instabieler.

En dat brengt weer risico's met zich mee. Een paar honderd kilo ooievaarsnest krijg je liever niet op je hoofd.

terug

Broeds

21 maart, Titia Bijwaard

Een term die je vaak hoort voor kippen. De betekenis: 'een toestand van verhoogde hormonale activiteit die een dier, met name een vrouwelijke vogel, zich doet richten op paar- en broedgedrag'. Nou, dat kan niet missen: Ma én Pa ooievaar zijn allebei broeds!

en Ma (20-06-2021)

Nesteldrang

Het bouwen aan de takkenrand van het nest, de zachte binnenbekleding van de nestkom, vaak paren of 'knuffelparingen'. Veel samen doen, maar ook steeds meer opletten dat één van twee op het nest blijft. Het nest wordt steeds belangrijker en de paarband versterkt.

En wat bij Ma altijd opvalt: dat ze Pa graag lekker in zijn nek kroelt. De eerste jaren samen moest Pa daar trouwens niks van hebben, dan trok hij steeds zijn kop weg. Maar hij heeft zijn verzet opgegeven en kroelt nu zelfs af en toe terug! Daarbij liggen ze ook graag knus tegen elkaar aan. Er zit overduidelijk liefde in de lucht.

Samen broeden

Het is voor ooievaars ook heel belangrijk dat ze samen naar de eieren toegroeien: ze wisselen elkaar straks af bij het broeden, 33 dagen lang. Dankzij Beleef de Lente zullen wij voor het eerst gaan zien hoeveel eieren er door Ma worden gelegd. En of dat ook hier vooral 's nachts gebeurt of juist overdag. Meestal begint dit ooievaarskoppel rond 1 april met broeden. Maar het nest lijkt nu al klaar te zijn om er eieren in te leggen. De lente is begonnen, dus wat ons betreft kan het broedseizoen bij de ooievaars ook van start gaan!

terug

Het gras bij de buren is altijd groener

23 maart, Arda van der Lee

Overal in het land wordt hard gewerkt aan de nesten. Voortdurend worden er takken gebracht en ook zachte voering voor het nest. Verzameld in de buurt van het nest, maar ook af en toe gepikt bij de buren.

foto Arda van der Lee

De binnenkant van het nest wordt door de ouders bekleed met aarde, graszoden en allerlei fijn plantenmateriaal. Mos, stro, riet en plukken gras. Afhankelijk van de broedplaats kunnen ook andere en vreemdere materialen, zoals stalmest, plastic, papier en vodden worden gebruikt. Als het maar zacht wordt.....

Het gras bij de buren

Ook bij mij op het nest wordt volop zacht materiaal gebracht. En soms wordt er ook materiaal verwijderd. Nee, niet door de eigenaren van het nest, maar door een brutale buurman of -vrouw. Als het nest even leeg is omdat beide vogels ergens in de buurt voedsel zoeken, strijkt er een vreemde neer. Na wat gerommel in het nest vliegt de dief snel weer weg met een pluk stro of gras. Vast heel tevreden, want het gras bij de buren is altijd groener, toch?

foto Arda van der Lee

terug

Tegen

25 maart, Wim van Nee

Nee hoor, ik protesteer niet, maar soms zit het een beetje tegen. De wind bijvoorbeeld. Best vervelend op de fiets, maar hoe zit dat met ons vliegverkeer ?

Opstijgen is een makkie, gewoon snavel in de windrichting, vleugels spreiden en je stijgt vanzelf op. Terugkeren idem dito. Weer tegen de wind in sturen en de wind draagt je vanzelf naar de plaats van bestemming.

Op de rem

De ooievaars gebruiken stuursystemen in hun vleugels waar vliegtuigbouwers jaloers op kunnen worden. Subtiele veranderingen in de stand van de veren maken onvoorstelbaar nauwkeurig sturen mogelijk. Zelfs als het nest in de kruin van een boom zit, manoeuvreren ze handig tussen de takken door.

De vleugels spelen bij ooievaars de hoofdrol, maar ook de staart is onmisbaar als roer en rem. In de tuin vliegt een koolmees zonder, verloren aan een kat of sperwer. Je ziet direct hoe de koolmees zich onzeker beweegt.

Buiten is het een beetje onstuimig vandaag. Een afwisseling van buien en zon, zwiepende takken en ooievaars die meer moeite moeten doen om niet ongelukkig te landen. Het nest in de Rottige Meente deint ook gezellig heen en weer.

Gebroken

Het gaat ook wel eens mis. Een ooievaar is nu eenmaal een windvanger. Ook het verkeer of gedoe met soortgenoten levert slachtoffers op. Pootbreuken komen geregeld voor en soms herstelt zo'n breuk. Niet dat dat er altijd weer keurig uitziet, maar het is opvallend hoe goed ooievaars zich dan weer verder kunnen redden.

Vleugelbreuk is een veel groter probleem en bijna altijd fataal.

Snavelbreuk betekent echt het einde. Zonder dit precisiegereedschap is eten onmogelijk.

Zonder kop komt ook niet goed. Ik keek wat raar aan tegen deze koploze ooievaar.
Hij was zichzelf gewoon aan het poetsen ...

Pootbreuk kan herstellen, snavelbreuk is altijd fataal

Zonder kop? Ook fataal, behalve tijdens het verenpoetsen

terug